

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра педагогіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
д. філолог. н., професор
В.Д. Шинкарук

« 06. 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засідання кафедри педагогіки
Протокол №22 від «04» 06. 2020 р.

Завідувач кафедри
Р.В. Сопівник

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПЕДАГОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МІЖОСОБИСТІСНОЇ
ВЗАЄМОДІЇ У ВІРТУАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 01 ОСВІТА

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ «Інформаційні комунікаційні технології в освіті»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДРУГИЙ (ОСВІТНІЙ) РІВЕНЬ

КАФЕДРА: Педагогіки

РОЗРОБНИКИ: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
Прохорчук Олександр Михайлович.

Київ – 2020

1. Опис навчальної дисципліни

«Педагогічні та психологічні засади міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі»

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	01 Освіта	
Освітньо-науковий рівень	Другий	
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	Інформаційні комунікаційні технології в освіті	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	97	
Кількість кредитів ECTS	2	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота)	Не передбачено	
Форма контролю	Іспит (1 курс денна форма навчання) Іспит(1 курс заочна форма навчання)	
Показник навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	30	14
Практичні, семінарські заняття	30	12
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота		
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Педагогічні та психологічні засади міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі» є формування системи знань про суть педагогічних та психологічних засад міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі.

Завданнями допомогти магістрам глибоко оволодіти знаннями щодо наукових засад педагогічних та психологічних засад міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі навчальних систем, та основних понять інформаційних технологій навчання, сутності інформаційних педагогічних технологій при підготовці майбутніх фахівців у навчальному середовищі, формування вміння застосовувати здобуті знання у практичній діяльності.

Предметом дисципліни є педагогічні та психологічні засади міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі.

Компетентності у результаті вивчення дисципліни «Педагогічні та психологічні засади міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі» магістри набувають здатності займатися створенням відповідних психологічних та педагогічних умов для впровадження нових інформаційних технологій, а також здатності застосовувати ці технології у професійній діяльності.

Дисципліна «Педагогічні та психологічні засади міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі» має міждисциплінарний характер. Вона інтегрує відповідно до свого предмету знання з інших освітніх і наукових галузей у першу чергу психологічні знання, педагогічні, ІТ-сфера, соціологічну, галузі, а також соціальну психологію.

Дисципліна «Педагогічні та психологічні засади міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі» є обов'язковою для освітньо-наукової програми другого рівня вищої освіти за спеціальністю «Інформаційні комунікаційні технології в освіті», галузь знань «01 Освіта».

Після опанування дисципліни «Педагогічні та психологічні засади міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі» здобувач вищої освіти ступеня магістр

повинен знати:

- мету і завдання курсу «Педагогічні та психологічні засади міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі»;
- суть педагогічного та психологічного підходу до підготовки майбутніх фахівців;
- основні поняття педагогічного та педагогінчного підходу;
- зміст та класифікацію педагогічних і психологічних засад;
- особливості використання інноваційних педагогічних технологій у вищій школі;

здобувач повинен вміти:

- аналізувати наукові засади педагогічного та психологічного підходу до навчання у вищій школі;
- визначати суть психологічного та педагогічного підходу до підготовки майбутніх фахівців та його основні поняття;
- проводити класифікацію рівнів людського пізнання;
- застосовувати педагогічні та психологічні засади професійній діяльності;

Основними організаційними формами дисципліни «Педагогічні та психологічні засади міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі» є: лекційні та практичні заняття.

Для засвоєння знань і формування вмінь, що передбачаються внаслідок вивчення дисципліни «Педагогічні та психологічні засади міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі» можуть бути використані такі форми індивідуальних завдань: виконання дослідницького проекту, підготовка електронного ресурсу.

Самостійна робота є частиною навчального процесу і передбачає опрацювання магістрами масиву навчального матеріалу, який передбачений навчальною програмою, та освітнім стандартом.

Іспит є підсумковим контролем знань з дисципліни

Згідно з навчальним планом *бюджет навчального часу* на вивчення дисципліни «Педагогічні та психологічні засади міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі» становить 97 годин: для денної лекції - 30 годин, практичні 30 годин, та заочної форми навчання: лекції 14 годин, практичні 12 годи.

Форма підсумкового контролю іспит

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Інноваційні педагогічні технології»

Назви тем	Кількість годин		
	Денна/заочна форма		
	усього	у тому числі	
л		пр.	
Тема 1. Суть інформатизації педагогічного процесу.	4	2	2
Тема 2. Психологічна характеристика віртуального освітнього простору	4	2	2
Тема 3. Категорія розвитку в сучасній психології	4	2	2
Тема 4. Структура інтелекту дорослої людини. Інтелектуальні метакогніції та компетентності	4	2	2
Тема 5. Інтелект і психологічні засади навчання дорослих та літніх людей	4	2	2
Тема 6. Інформаційні технології навчання	4	2	2
Тема 7. Вплив ЗМІ та ЗМК на тих хто навчається	4	2	2
Тема 8. Педагогічний процес як система	4	2	2
Тема 9. Технологічний підхід у педагогіці	4	2	2
Тема 10. Інтегративний підхід до	4	2	2

навчання студентів			
Тема 11. Технологічні засади реалізації компетентнісного підходу у освіті	4	2	2
Тема 12. Характеристика основних методів навчання у вищій школі	4	2	2
Тема 13. Нова Українська школа	4	2	2
Тема 14. Положення про електронний підручник	4	2	2
Тема 15. Національна е-платформа	4	2	2
Усього годин	60	30	30

4. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	2
1.	Тема 1. Суть інформатизації педагогічного процесу.	2
2.	Тема 2. Психологічна характеристика віртуального освітнього простору	2
3.	Тема 3. Категорія розвитку в сучасній психології	2
4.	Тема 4. Структура інтелекту дорослої людини. Інтелектуальні метакогніції та компетентності	2
5.	Тема 5. Інтелект і психологічні засади навчання дорослих та літніх людей	2
6.	Тема 6. Інформаційні технології навчання	2
7.	Тема 7. Вплив ЗМІ та ЗМК на тих хто навчається	2
8	Тема 8. Педагогічний процес як система	2
9	Тема 9. Технологічний підхід у педагогіці	2
10	Тема 10. Інтегративний підхід до навчання студентів	2
11	Тема 11. Технологічні засади реалізації компетентнісного підходу у освіті	2
12	Тема 12. Характеристика основних методів навчання у вищій школі	2
13	Тема 13. Нова Українська школа	2
14	Тема 14. Положення про електронний підручник	2

15	Тема 15.Національна е-платформа	2
Разом		30

5. Індивідуальна робота

Індивідуальна робота магістрів передбачає детальне опрацювання кожним з магістрів однієї з представлених тематик з педагогічних та психологічних засад міжособистісної взаємодії у віртуальному освітньому середовищі, й написання реферативних робіт, зокрема до таких тематик варто віднести, назва і суть (коротко):

1. Суть інформатизації педагогічного процесу – Сьогодні мільйони дорослих людей звично ввімкнуть комп'ютер (ноутбук, планшет, смартфон), натиснуть на іконку Гуглу, або Яндекс, або Опери. Подивляться новини на улюбленому сайті. Потім на інших – для порівняння. Погода на завтра. Пошта. Скайп.

Що далі буде робити дорослий там, у «заекранні»? Що шукатиме? Що буде дивитися або читати? Чим гратиме? Чи вимкне він комп'ютер збагаченим інтелектуально і духовно, додавши щось суттєве до своєї картини світу, вдосконаливши і розвинувши її? Чи навпаки, спустошеним, перевантаженим деструктивною інформацією, розгубленим від прочитаного і побаченого?

2. Психологічна характеристика віртуального освітнього простору – Проблема віртуальних світів (віртуального середовища, простору тощо) є на сьогодні такою, яка широко обговорюється у науковій літературі з багатьох точок зору, зокрема, з технічної, програмної, соціальної, психологічної, педагогічної. Інколи підходи контамінуються, і виникає підхід інтегративно-еклектичний. Під віртуальним світом автор розуміє «постійно генеровану серверною частиною масового мережевого додатку для багатьох користувачів велику тривимірну територію (або пов'язану телепортами

систему територій, які доповнюють одна одну), наповнену квазіматеріальним віртуальним середовищем, в якому «живуть» багато користувачів, яке надає широкі можливості продуктивної праці та аватар-опосередкованої життєдіяльності». Цікаво, що при цьому під життєдіяльністю тут розуміється діяльність, спрямована на задоволення базових психологічних потреб, або взагалі підтримувальний засіб від соціального та психологічного дискомфорту

3. Категорія розвитку в сучасній психології – Сучасна психологічна термінологія пропонує великий асортимент синонімів до поняття «розвиток», або ж споріднених понять, про які ще не до кінця ясно, ширший чи вужчий у них обсяг, або ж вони просто певним чином пересікаються: наприклад, генеза, саморозвиток, зміни, становлення, формування, навчання, ампліфікація, криза, тощо. До відповідних процесів, безумовно, має відношення посередництво, медіатори, новоутворення, самопроекування, самоконструювання, самоздійснення, планування, завдання розвитку, подія розвитку та інші поняття, які описують або власну активність суб'єкта в постановці задач розвитку та їх вирішенні, або відповідну соціально-культурну ситуацію та її носіїв (медіаторів розвитку)

4. Структура інтелекту дорослої людини. Інтелектуальні метакогніції та компетентності – Психологічні засади навчання дорослих пов'язані у першу чергу зі зміною парадигми сучасної освіти, відповідно до якої остання орієнтується на розвиток і саморозвиток, творчу ініціативу, самостійність, мобільність і конкурентоздатність майбутніх фахівців. Більш докладно про парадигму як певну ментальну модель тут процитуємо тільки чудовий вислів К.Бейлі, відповідно до якого парадигма – це ментальне вікно, крізь яке дослідник розглядає світ.

5. Інтелект і психологічні засади навчання дорослих та літніх людей – Вирішення загальних проблем створення віртуального простору, у тому числі освітнього, невіддільне від вирішення проблем інформатизації

системи освіти, яка з одного боку відображає досягнутий рівень науково-технічного і соціально-економічного розвитку суспільства і залежить від нього, а з іншого – суттєво його обумовлює. Разом з тим постають на перший погляд несумісні з інформатизацією та широким використанням всеможливих технічних засобів проблеми гуманітаризації освіти і гуманізації навчального процесу і суспільних відносин взагалі.

6. Інформаційні технології навчання – Інформатизація освіти в Україні є одним із пріоритетних напрямів реформування. У широкому розумінні – це комплекс соціально-педагогічних перетворень, пов'язаних з насиченням освітніх систем інформаційною продукцією, засобами й технологією, у вузькому – упровадження в заклади системи освіти інформаційних засобів, що ґрунтуються на мікропроцесорній техніці, а також інформаційної продукції і педагогічних технологій, які ґрунтуються на цих засобах. Однією із найістотніших складових інформатизації вищих навчальних закладів є інформатизація навчального процесу – створення, впровадження та розвиток комп'ютерно орієнтованого освітнього середовища на основі інформаційних систем, мереж, ресурсів і технологій. Головною її метою є підготовка фахівця до повноцінного життя і діяльності в умовах інформаційного суспільства, комплексна перебудова педагогічного процесу, підвищення його якості та ефективності.

7. Вплив ЗМІ та ЗМК на тих хто навчається – Засоби масової комунікації включають в себе досить розширений арсенал засобів впливу на підсвідомість, з метою впровадження відповідних установок, закладення патернів поведінки. До засобів масової комунікації, як ми вже помітили раніше, відносяться крім ЗМІ (засобів масової інформації), ще й кіно, театр, відеофільми, і т.п., тобто все, за допомогою чого можна впливати на масову аудиторію, що передається за допомогою яких -або носіїв (наприклад листівки або рекламні плакати теж можна віднести до засобів масової комунікації).

8. Педагогічний процес як система – Сучасний педагогічний процес аграрного вищого навчального закладу слід розглядати як систему, у якій сукупність взаємопов'язаних елементів взаємодіють між собою і утворюють певну цілісність. Такими основними складовими є мета, діяльність викладача, зміст педагогічного процесу, методи та засоби навчання і виховання, форми навчання і виховання, діяльність студентів, результати навчання і виховання та їх контроль і корекція. На наше глибоке переконання спроба удосконалити, покращити, модернізувати той чи інший складник педагогічного процесу є справою марною: система, хай навіть виведена з рівноваги, скоро знову займе свою стійку позицію. У цьому її консервативність, інертність, стійкість і життєздатність; у цьому, на нашу думку, причина порівняно низької якості професійної освіти.

9. Технологічний підхід у педагогіці – Інноваційний розвиток нашого суспільства, зрості вимоги до підготовки робітничих кадрів в Україні вимагають суттєвої модернізації системи професійної освіти і, насамперед, навчального процесу. На часі атестація випускників професійно-технічних навчальних закладів за вимогами компетентнісного підходу, коли майбутніх фахівців-аграрників будуть оцінювати за тими критеріями, які задекларовані в Національній рамці кваліфікацій. У свою чергу, практикоорієнтована компетентнісна методологія має суттєво змінити і саму організацію навчального процесу за вимогами технологічності.

10. Інтегративний підхід до навчання студентів. – Педагогічна система кожної історичної епохи переживає суттєві реформи, модернізується, удосконалюється відповідно до новітніх дидактичних концепцій. І сучасна вища аграрна освіта характеризується системними змінами як змісту, так і процесу підготовки майбутнього фахівця. Нинішній випускник ЗВО має високий інтелектуальний потенціал, сформовані уміння пошуку і обробки науково-технічної інформації, добре володіє теоретичними знаннями, проте не завжди може продуктивно застосувати їх у практичній

діяльності. Одним із ефективних засобів розв'язання проблеми якісної, різнобічної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності може стати інтегративне навчання - одна із найперспективніших інновацій, провідна тенденція розвитку сучасної освіти взагалі.

11. Технологічні засади реалізації компетентнісного підходу у освіті

Останніми роками на теренах вітчизняної педагогічної науки точиться широка дискусія з приводу шляхів, механізмів, умов реалізації методології компетентнісного підходу в освіті, зокрема вищій. У численних наукових працях учені опрацьовують новий теоретичний базис, висвітлюють суть таких понять цієї концепції, як «компетентність», «компетенція», «компетентнісний підхід», «ключові компетенції» тощо. Відмітимо, що в західній європейській поняттєвій системі категорія компетентнісного підходу виникла ще у 60-70-х роках минулого століття, а наша освітня система порівняно недавно розпочала ідентифікувати вітчизняні освітні поняття до фонду європейської педагогічної термінології.

12. Характеристика основних методів навчання у вищій школі –

Перед аналізом словесних методів навчання слід наголосити, що відношення педагогічної науки до усного викладу в різний час не було однаковим. Слухове сприйняття навчального матеріалу часто вважали (а інколи і зараз вважають) «пасивною» діяльністю учнів або студентів, спрямованою на оволодіння «готовими» знаннями. Наприклад, видатний український педагог Г.Ващенко у своїй класифікації методів виділяв «пасивні методи навчання (методи готових знань)», відносячи до них і лекцію: «Багато відомостей сучасна молодь має одержати вже в готовому, систематизованому вигляді, що й дає лекція». Подібні думки виголошує польський дослідник Франтишек Шльосек: «На противагу методам передачі матеріалу, де маємо справу з пасивністю учнів, з уособленням ними способу міркування вчителя як свого, наслідуванням і установкою виключно на привласнення знань, методи активізуючі зосереджують увагу учнів».

13. Нова Українська школа – Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. Головна мета – створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті.

НУШ – це школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не боятись висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас батькам теж подобається відвідувати цю школу, адже тут панують співпраця та взаєморозуміння.

14. Положення про електронний підручник – е-підручник - електронне навчальне видання із систематизованим викладенням навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію;

користувачі е-підручника - учасники освітнього процесу та суб'єкти освітньої діяльності;

модуль (тематичний блок в е-підручнику) - частина навчального матеріалу, відтворена у вигляді тексту, відеоматеріалів, аудіоматеріалів, зображень, інтерактивних елементів або їх комбінацій;

мультимедійний контент - сукупність даних інтерактивного вмісту, представлених у форматах відео, анімації, об'єкти віртуальної, доповненої реальності, комп'ютерні моделі (симулятори), а також їх поєднання з аудіоінформацією, текстом, зображеннями; складові частини е-підручника - емпіричні, теоретичні, практичні та демонстраційні компоненти, засоби пошуку, відображення, перевірки знань тощо.

15. Національна е-платформа – Основними цілями створення е-платформи є:

1) технологічне забезпечення реформи середньої освіти «Нова українська школа»;

2) забезпечення учасників освітнього процесу сучасними електронними освітніми ресурсами (далі - ЕОР) і сервісами;

3) безоплатне забезпечення електронними підручниками (далі - е-підручники) здобувачів повної загальної середньої освіти та відповідних педагогічних працівників;

4) забезпечення е-підручниками інших здобувачів освіти та педагогічних працівників;

5) створення сприятливого середовища для розвитку національного виробництва електронних освітніх ресурсів, сервісів та е-підручників;

6) розвиток електронного навчання і формування цифрової компетентності учасників освітнього процесу в Україні.

6. Анотація тем навчальної дисципліни

1. Суть інформатизації педагогічного процесу

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).

2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.

3. Визначить основні поняття теми: Сьогодні мільйони дорослих людей звично ввімкнуть комп'ютер (ноутбук, планшет, смартфон), натиснуть на іконку Гуглу, або Яндекс, або Опері. Подивляться новини на улюбленому сайті. Потім на інших – для порівняння. Погода на завтра. Пошта. Скайп.

Що далі буде робити дорослий там, у «заекранні»? Що шукатиме? Що буде дивитися або читати? Чим гратиме? Чи вимкне він комп'ютер збагаченим інтелектуально і духовно, додавши щось суттєве до своєї картини світу, вдосконаливши і розвинувши її? Чи навпаки, спустошеним, перевантаженим деструктивною інформацією, розгубленим від прочитаного і побаченого?

2. Психологічна характеристика віртуального освітнього простору

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).

2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.

3. Визначить основні поняття теми: проблема віртуальних світів (віртуального середовища, простору тощо) є на сьогодні такою, яка широко обговорюється у науковій літературі з багатьох точок зору, зокрема, з технічної, програмної, соціальної, психологічної, педагогічної. Інколи підходи контамінуються, і виникає підхід інтегративно-еклектичний. Під віртуальним світом автор розуміє «постійно генеровану серверною частиною масового мережевого додатку для багатьох користувачів велику тривимірну територію (або пов'язану телепортами систему територій, які доповнюють одна одну), наповнену квазіматеріальним віртуальним середовищем, в якому «живуть» багато користувачів, яке надає широкі можливості продуктивної праці та аватар-опосередкованої життєдіяльності». Цікаво, що при цьому під життєдіяльністю тут розуміється діяльність, спрямована на задоволення базових психологічних потреб, або взагалі підтримувальний засіб від соціального та психологічного дискомфорту

3. Категорія розвитку в сучасній психології

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).

2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.

3. Визначить основні поняття теми: сучасна психологічна термінологія пропонує великий асортимент синонімів до поняття «розвиток», або ж споріднених понять, про які ще не до кінця ясно, ширший чи вужчий у них обсяг, або ж вони просто певним чином пересікаються: наприклад, генеза, саморозвиток, зміни, становлення, формування, навчання, ампліфікація, криза, тощо. До відповідних процесів, безумовно, має відношення посередництво, медіатори, новоутворення, самопроекування, самоконструювання, самоздійснення, планування, завдання розвитку, подія розвитку та інші поняття, які описують або власну активність суб'єкта в

постановці задач розвитку та їх вирішенні, або відповідну соціально-культурну ситуацію та її носіїв (медіаторів розвитку)

4. Структура інтелекту дорослої людини. Інтелектуальні метакогніції та компетентності

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).

2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.

3. Визначить основні поняття теми: психологічні засади навчання дорослих пов'язані у першу чергу зі зміною парадигми сучасної освіти, відповідно до якої остання орієнтується на розвиток і саморозвиток, творчу ініціативу, самостійність, мобільність і конкурентоздатність майбутніх фахівців. Більш докладно про парадигму як певну ментальну модель тут процитуємо тільки чудовий вислів К.Бейлі, відповідно до якого парадигма – це ментальне вікно, крізь яке дослідник розглядає світ.

5. Інтелект і психологічні засади навчання дорослих та літніх людей

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).

2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.

3. Визначить основні поняття теми: вирішення загальних проблем створення віртуального простору, у тому числі освітнього, невіддільне від вирішення проблем інформатизації системи освіти, яка з одного боку відображає досягнутий рівень науково-технічного і соціально-економічного розвитку суспільства і залежить від нього, а з іншого – суттєво його обумовлює. Разом з тим постають на перший погляд несумісні з інформатизацією та широким використанням всеможливих технічних засобів проблеми гуманітаризації освіти і гуманізації навчального процесу і суспільних відносин взагалі.

Тема 6. Інформаційні технології навчання

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).
2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.
3. Визначить основні поняття теми «інформація», «інформатизація», «медіатизація», «комп'ютеризація», «інтелектуалізація», «інформаційні технології», «інформаційні технології навчання», «нові інформативні технології навчання» та занесіть їх із поясненнями у тематичний словник.

Питання для самостійної підготовки за темою 6

1. Розкрийте суть нових інформаційних технологій навчання.
2. Охарактеризуйте сутність комп'ютерної (інформаційної) технології навчання (КТН).
3. Підготуйте блок-схему «Основні напрями використання ЕОМ у педагогічному процесі»

Тема 7. Вплив ЗМІ та ЗМК на тих хто навчається.

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).
2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.
3. Визначить сутність основних понять теми «творчість», «креативність», «творчий потенціал», «творча особистість», «творчі здібності», «характерологічні особливості творчої особистості» та занесіть їх із поясненнями у тематичний словник.

Питання для самостійної підготовки за темою 7

1. Розкрийте сутність понять «творчість», «творчий потенціал особистості», «творчі здібності», «характерологічні особливості творчої особистості».
2. Охарактеризуйте елементи творчості: «комбінування», «аналогізування», «універсалізація», «випадкові видозміни».
3. Проаналізувавши визначення поняття творчого потенціалу особистості, розробіть його структуру.

4. Охарактеризуйте складові творчого потенціалу особистості.

5. За допомогою кваліметричної моделі оцініть власний творчий потенціал

Тема 8. Педагогічний процес як система

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).

2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.

3. Визначить основні поняття теми: Такими основними складовими є мета, діяльність викладача, зміст педагогічного процесу, методи та засоби навчання і виховання, форми навчання і виховання, діяльність студентів, результати навчання і виховання та їх контроль і корекція. На наше глибоке переконання спроба удосконалити, покращити, модернізувати той чи інший складник педагогічного процесу є справою марною: система, хай навіть виведена з рівноваги, скоро знову займе свою стійку позицію. У цьому її консервативність, інертність, стійкість і життєздатність; у цьому, на нашу думку, причина порівняно низької якості професійної освіти.

9. Технологічний підхід у педагогіці

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).

2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.

3. Визначить основні поняття теми Інноваційний розвиток нашого суспільства, зрослі вимоги до підготовки робітничих кадрів в Україні вимагають суттєвої модернізації системи професійної освіти і, насамперед, навчального процесу. На часі атестація випускників професійно-технічних навчальних закладів за вимогами компетентнісного підходу, коли майбутніх фахівців-аграрників будуть оцінювати за тими критеріями, які задекларовані в Національній рамці кваліфікацій. У свою чергу, практикоорієнтована компетентнісна методологія має суттєво змінити і саму організацію навчального процесу за вимогами технологічності.

10. Інтегративний підхід до навчання студентів

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).
2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.
3. Визначить основні поняття теми

Педагогічна система кожної історичної епохи переживає суттєві реформи, модернізується, удосконалюється відповідно до новітніх дидактичних концепцій. І сучасна вища аграрна освіта характеризується системними змінами як змісту, так і процесу підготовки майбутнього фахівця. Нинішній випускник ЗВО має високий інтелектуальний потенціал, сформовані уміння пошуку і обробки науково-технічної інформації, добре володіє теоретичними знаннями, проте не завжди може продуктивно застосувати їх у практичній діяльності. Одним із ефективних засобів розв'язання проблеми якісної, різнобічної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності може стати інтегративне навчання - одна із найперспективніших інновацій, провідна тенденція розвитку сучасної освіти взагалі.

11. Технологічні засади реалізації компетентнісного підходу у освіті

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).
2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.

3. Визначить основні поняття теми

Останніми роками на теренах вітчизняної педагогічної науки точиться широка дискусія з приводу шляхів, механізмів, умов реалізації методології компетентнісного підходу в освіті, зокрема вищій. У численних наукових працях учені опрацьовують новий теоретичний базис, висвітлюють суть таких понять цієї концепції, як «компетентність», «компетенція», «компетентнісний підхід», «ключові компетенції» тощо. Відмітимо, що в західній європейській поняттєвій системі категорія компетентнісного підходу виникла ще у 60-70-х роках минулого століття, а наша освітня система порівняно недавно розпочала

ідентифікувати вітчизняні освітні поняття до фонду європейської педагогічної термінології.

12. Характеристика основних методів навчання у вищій школі

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).
2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.

3. Визначить основні поняття теми Перед аналізом словесних методів навчання слід наголосити, що відношення педагогічної науки до усного викладу в різний час не було однаковим. Слухове сприйняття навчального матеріалу часто вважали (а інколи і зараз вважають) «пасивною» діяльністю учнів або студентів, спрямованою на оволодіння «готовими» знаннями. Наприклад, видатний український педагог Г.Ващенко у своїй класифікації методів виділяв «пасивні методи навчання (методи готових знань)», відносячи до них і лекцію: «Багато відомостей сучасна молодь має одержати вже в готовому, систематизованому вигляді, що й дає лекція». Подібні думки виголошує польський дослідник Франтишек Шльосек: «На противагу методам передачі матеріалу, де маємо справу з пасивністю учнів, з уособленням ними способу міркування вчителя як свого, наслідуванням і установкою виключно на привласнення знань, методи активізуючі зосереджують увагу учнів».

13. Нова Українська школа –

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).
2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.

3. Визначить основні поняття теми Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. Головна мета – створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті.

НУШ – це школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не бояться висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас батькам теж

подобається відвідувати цю школу, адже тут панують співпраця та взаєморозуміння.

14. Положення про електронний підручник

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).

2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.

3. Визначить основні поняття теми е-підручник - електронне навчальне видання із систематизованим викладенням навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію;

користувачі е-підручника - учасники освітнього процесу та суб'єкти освітньої діяльності;

модуль (тематичний блок в е-підручнику) - частина навчального матеріалу, відтворена у вигляді тексту, відеоматеріалів, аудіоматеріалів, зображень, інтерактивних елементів або їх комбінацій;

мультимедійний контент - сукупність даних інтерактивного вмісту, представлених у форматах відео, анімації, об'єкти віртуальної, доповненої реальності, комп'ютерні моделі (симулятори), а також їх поєднання з аудіоінформацією, текстом, зображеннями; складові частини е-підручника - емпіричні, теоретичні, практичні та демонстраційні компоненти, засоби пошуку, відображення, перевірки знань тощо.

15. Національна е-платформа –

1. Ознайомтеся з першоджерелами (див. рекомендовану літературу).

2. Складіть конспект та опорний конспект з теми.

3. Визначить основні поняття теми

Основними цілями створення е-платформи є:

1) технологічне забезпечення реформи середньої освіти «Нова українська школа»;

2) забезпечення учасників освітнього процесу сучасними електронними освітніми ресурсами (далі - ЕОР) і сервісами;

3) безоплатне забезпечення електронними підручниками (далі - е-підручники) здобувачів повної загальної середньої освіти та відповідних педагогічних працівників;

4) забезпечення е-підручниками інших здобувачів освіти та педагогічних працівників;

5) створення сприятливого середовища для розвитку національного виробництва електронних освітніх ресурсів, сервісів та е-підручників;

6) розвиток електронного навчання і формування цифрової компетентності учасників освітнього процесу в Україні.

7. Форми контролю

Поточний контроль проводиться у тестовій формі, а також у формі опитування для магістрів після проходження кожної окремої теми, а також у формі співбесіди з кожним із них. За кожні тему магістр набирає може набрати до 5 балів, бали з усіх тем підсумовуються, і це буде означати бал за навчальну роботу, всього за навчальну роботу магістр може набрати 70 балів загальної оцінки, і 30 балів за залікову підсумкову роботу.

Підсумковий бал

Оцінювання знань магістрів проводиться за національною шкалою та шкалою ECTS таким чином:

Рейтингові бали за шкалою Університету	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Означення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
76-81	Добре	C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
60-75	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю помилок)
1-59	Не задовільно	FX	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Оцінка рівня отриманих теоретичних знань

Оцінка формується на підставі усних відповідей, виконаних реферативних, а також тестових завдань з кожної теми. І виглядає наступним чином:

Тема	Бал за реферати -вну роботу	Бал за усну відповідь	Бал за тестовий контроль знань	Загальна оцінка (100%)
Тема 1. Суть інформатизації педагогічного процесу.	1	1	3	5
Тема 2. Психологічна характеристика віртуального освітнього простору	1	1	3	5

Тема 3. Категорія розвитку в сучасній психології	1	1	3	5
Тема 4. Структура інтелекту дорослої людини. Інтелектуальні метакогніції та компетентності	1	1	3	5
Тема 5. Інтелект і психологічні засади навчання дорослих та літніх людей	1	1	2	4
Тема 6. Інформаційні технології навчання	1	1	2	4
Тема 7. Вплив ЗМІ та ЗМК на тих хто навчається	1	1	3	5
Тема 8. Педагогічний процес як система	1	1	3	5
Тема 9. Технологічний підхід у педагогіці	1	1	3	5
Тема 10. Інтегративний підхід до навчання студентів	1	1	2	4
Тема 11. Технологічні засади реалізації компетентнісного підходу у освіті	1	1	3	5
Тема 12. Характеристика основних методів навчання у вищій школі	1	1	2	4
Тема 13. Нова Українська школа	1	1	2	4
Тема 14. Положення про електронний підручник	1	1	3	5
Тема 15. Національна е-платформа	1	1	3	5
Загальна оцінка	15	15	40	70
Іспит балів				30
Загальна оцінка за дисципліну (навчальна+пісумкова)				100 (70+30)

8. Контрольні питання

Перелік питань з дисципліни «Інноваційні педагогічні технології»

1. Чим на думку С. Білозерова є віртуальний світ? (коротка відповідь)
2. Як з англійської перекладається «virtual»? (одне речення)
3. Що означає термін «blended learning»? (одне речення)
4. Які чотири етапи пройшли інфраструктурні освітні технології? (розгорнута відповідь)
5. Що на думку Е. Юдіна означає слово розвиток і антонімом до цього слова є? (коротка відповідь)
6. Яким чином визначено поняття інтелект у словнику Давидова? широкі й вузькі значення (одне речення)
7. Що на думку Смульсона є інтелект? (коротка відповідь)
8. Вкажіть 5 рівнів розвитку психологічних систем за М.Холодною (Розгорнута відповідь)
9. Що означає термін e-learning? (одне речення)
10. Чому якість життя в Україні одна з найгірших у Європі? (творча відповідь)
11. Що означає термін маніпулювання масовою свідомістю? (одне речення)
12. Що означає термін «цензура психіки» За С. Зелінським? (одне речення)
13. Яким чином формуються архетипи за К. Юнгом?
14. Проранжуйте основні людські потреби згідно з пірамідою А. Маслоу (відповідь у вигляді схемки)
15. Які на думку С. Зелінського є шляхи протидії впливу ЗМІ та ЗМК? (не менше 4 засобів).
16. Що на думку С. Гончаренка являє собою навчальний процес ? (коротка відповідь)
17. Чим згідно з Українським педагогічним словником є педагогічний процес? (одне речення)
18. Опишіть 7 суттєвих ознак цілісної системи? (розгорнута відповідь)

19. Що таке технологія згідно з великим тлумачним словником сучасної української мови? (коротка відповідь)
20. Хто вперше запропонував ідею технологізації навчального процесу? (одне слово)
21. Що таке компетентність і компетенція? (два речення)
22. У чому полягають особливості програмованого навчання? (розгорнута відповідь)
23. Зобразіть педагогічну систему, її основні елементи, місце ІТ в ній (творча відповідь)
24. Які чотири рівні пізнання Ви знаєте? (коротка відповідь)
25. Як Кабінет Міністрів визначає що таке Нова українська школа? (коротка відповідь)
26. Які основні 5 тем згідно за Концептальних засад НУШ Були найзатребуванішими? (коротка відповідь)
27. Яка мета нової школи (Згідно з проектом закону України про освіту)? (одне речення)
28. Як Закон України «Про освіту» визначає електронний підручник? (одне речення)
29. Які основні цілі створення Національної е-платформи згідно з положенням «про національну електронну платформу»? (розгорнута відповідь)
30. Що таке Google Classroom? Який в нього функціонал, основні шляхи його застосування, місце в навчальному процесі, аналоги, можливості. (розгорнута відповідь)

Тестові завдання для підсумкового контролю знань з дисципліни

Пакет тестових запитань №1

1. **Що означає термін «метод»?:**
  - 1) вказівка;

- 2) SMART;
- 3) шлях, спосіб;
- 4) винахід.

2. Що означає термін «методика» згідно з великим тлумачним словником?:

- 1) це метод який має якісь ознаки;
- 2) це сукупність взаємопов'язаних способів та прийомів доцільного проведення будь-якої роботи;
- 3) це винайдення якогось робочого прототипу;
- 4) це SMART- механіки для повсякденного життя.

3. Як буквально перекладається термін «педагогіка»?:

- 1) діто-водіння;
- 2) навчання дорослих;
- 3) навчання підлітків;
- 4) навчання студентів.

4. Як звати відомого вченого який написав «Велику Дидактику»?

- 1) Ж.-Ж. Руссо;
- 2) В. Сухомлинський;
- 3) В. Шаталов;
- 4) Й. С. Бах;
- 5) Я.А. Коменський;
- 6) Ф. Ніцше;
- 7) Е. Кант;
- 8) К. Маркс.

5. Що означає визначення «методика викладання»?:

- 1) це сукупність прийомів виконання дидактично необхідних дій, які виконує педагог для отримання передачі навчальної інформації;
- 2) це конгломерат отриманих знань від педагога до учнів;
- 3) це найкраща частина навчального процесу, передбачає не виконання вихованцями домашніх завдань.
- 4) це викладання за допомогою підручників, зошитів, дошок, паперу.

6. Розташуйте у відповідності рівні засвоєння й послідовність 1-найнижчий:

1.	А. творчий
2.	Б. відтворення
3.	В. впізнавання
4.	Г. маніпулювання

7. Який Закон України регламентує діяльність ЗВО?

- 1) Закон України про «Освіту»;
- 2) Закон України про «Вищу освіту»;
- 3) Закон України про «Професійну і професійно-технічну освіту»;
- 4) Закон України про «Наукову і науково-технічну діяльність».

8. Компетентність це.....?

9. Компетенція це.....?

10. Що таке технологія згідно з великим тлумачним словником сучасної української мови?

- 1) сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь;
- 2) сукупність випадковостей, що зумовлюють просторово-часовий континуум, який призводить до появи фрактально-квантових невизначеностей;
- 3) анігіляція цільного процесу пізнання, який призводить до отримання знань студентами;
- 4) визначене конвенціями ООН послідовність визначення для визначення визначень.

11. Які основні форми проведення навчальних занять Ви знате?.....

12. Що таке викладання?

- 1) результат оволодіння раціональними способами та прийомами застосування знань на практиці. Це здатність виконувати складні комплексні дії на основі засвоєння знань, навичок та практичного досвіду;
- 2) цілеспрямований процес засвоєння студентами знань, умінь і навичок, регламентований навчальними планами і програмами;
- 3) діяльність науково-педагогічного працівника, спрямована на управління навчально-пізнавальною діяльністю студента на основі врахування об'єктивних і суб'єктивних закономірностей, принципів, методів, організаційних форм і засобів навчання;
- 4) Момент отримання знань від викладача студентом.

13. Що таке учіння?

- 1) результат оволодіння раціональними способами та прийомами застосування знань на практиці. Це здатність виконувати складні комплексні дії на основі засвоєння знань, навичок та практичного досвіду;
- 2) цілеспрямований процес засвоєння студентами знань, умінь і навичок, регламентований навчальними планами і програмами;
- 3) діяльність науково-педагогічного працівника, спрямована на управління навчально-пізнавальною діяльністю студента на основі врахування

об'єктивних і суб'єктивних закономірностей, принципів, методів, організаційних форм і засобів навчання;

4) Момент отримання знань від викладача студентом.

14. **Що таке навчання?**

1) система організації способів передачі індивіду суспільно-історичного досвіду, виробленого в процесі соціальної практики: знань, умінь та навичок, способів творчої діяльності;

2) вироблені в результаті вправ автоматизовані дії, які є компонентами умінь;

3) результат оволодіння раціональними способами та прийомами застосування знань на практиці. Це здатність виконувати складні комплексні дії на основі засвоєння знань, навичок та практичного досвіду;

4) діяльність науково-педагогічного працівника, спрямована на управління навчально-пізнавальною діяльністю студента на основі врахування об'єктивних і суб'єктивних закономірностей, принципів, методів, організаційних форм і засобів навчання.

15. **Що таке навички?:**

1) результат оволодіння раціональними способами та прийомами застосування знань на практиці. Це здатність виконувати складні комплексні дії на основі засвоєння знань, навичок та практичного досвіду;

2) діяльність науково-педагогічного працівника, спрямована на управління навчально-пізнавальною діяльністю студента на основі врахування об'єктивних і суб'єктивних закономірностей, принципів, методів, організаційних форм і засобів навчання;

3) вироблені в результаті вправ автоматизовані дії, які є компонентами умінь;

4) діяльність науково-педагогічного працівника, спрямована на управління навчально-пізнавальною діяльністю студента на основі врахування об'єктивних і суб'єктивних закономірностей, принципів, методів, організаційних форм і засобів навчання.

16. **Які основні методи навчання Вам відомі?.....**

17. **З якою метою проводиться педагогічний контроль?**

1) з метою розчарування учнів, або студентів;

2) щоб краще впроваджувати SMART-освіту;

3) щоб учні могли проявити рефлексію щодо отриманих знань;

4) для коригування навчальної програми;

5) з метою оцінки рівня знань учнями;

6) всі варіанти правильні.

18. **Які види педагогічного контролю Ви знаєте?.....**
19. **Які педагогічні технології Вам відомі? не менше 5 технологій.....**
20. **Як розшифровується аббревіатура SMART?...**
21. **До словесних методів навчання не відносять?**
- 1) Розповідь;
  - 2) Пояснення;
  - 3) Бесіда;
  - 4) Дискусія;
  - 5) Моделювання.
22. **Чи достовірним є визначення слова «Дидактика»? Це - галузь педагогіки яка відповідає на питання «Що навчати?», «Кого навчати?», «Як навчати?».**
- 1) Так
  - 2) Ні
23. **Скільки рівнів кваліфікації передбачає НРК?**
- 1) 3;
  - 2) 6;
  - 3) 7;
  - 4) 8;
  - 5) 10;
24. **Чи можуть ІТ-технології повністю замінити людину у навчально-педагогічному процесі?**
- 1) Так
  - 2) Ні
25. **Які види тестового контролю існують?**
- 1) відкриті питання;
  - 2) питання закритого типу;
  - 3) вибір одного варіанту відповіді;
  - 4) вибір декількох варіантів відповіді;
  - 5) перехресні запитання;
  - 6) встановлення послідовності;
26. **Опишіть ігрову технологію навчання.....**
27. **Опишіть метод опорних схем В. Шаталова....**
28. **Де вперше був розроблений Кейс-метод?**
- 1) Оксфордська школа економіки;
  - 2) Гарвардська школа бізнесу;

- 3) Кембріджська школа аналітики;
- 4) Лондонська школа кібернетики;
- 5) Масачусетська школа робототехніки.

29. **Що означає «Зона найближчого розвитку» з Л. Виготським?**

30. **Чи може студент який не вивчав Вашу дисципліну отримати високий бал на підставі засвоєного рівня знань?**

- 1) так
- 2) ні

9. Методи навчання

Метод проектів, співбесіда, проблемно-розвивального навчання, кейс-стаді, мозковий штурм, дослідницький, евристично-пошуковий.

10. Методичне забезпечення

Науково-методичне забезпечення навчального процесу передбачає: державні стандарти, навчальні плани, підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали практичних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; хмарні ресурси, методичні матеріали для організації самостійної роботи здобувачів.

Рекомендована література

Основна:

Азаров Ю. Мистецтво виховувати. – К., 2014. – С. 399.

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією В.Г.Кременя. Авторський колектив: М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, В.Д.Шинкарук, В.В.Грубінко, І.І.Бабин. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. – 384 с.
2. Булах І.Є., Мруга М.Р. Створюємо якісний тест: Навч. посібник.– К.: Майстер-клас,–2010 – 160 с.
3. Вайс К.Г. Оцінювання: Методи дослідження програм та політики. К.: Основи, 2012. – 110 с.
4. Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України / М.З.Згуровський – К.: НТУУ «КПІ», 2016. – 544 с.
5. Качалова Л.П. Педагогический мониторинг: Процессы интеграции психолого-педагогических знаний будущего учителя // Стандарты и мониторинг в образовании.М. - 2009. - №6. - С. 31-34.
6. Луценко І. Педагогічний стиль мовлення / І. Луценко //К: Дошкільне виховання. - 2012. - № 1. - С. 9-10.
7. Лукичев Г.А. Интеграция и эффективность – цели реформ в высшем образовании стран Европы / Г.А.Лукичев //Научный вестник Московского технического университета гражданской авиации. – 2010. – №26. – С.13-18.
8. Мацько Л. Риторика: предмет, основні поняття / Любов Мацько // Дивослово. - 2011. - № 12. - С. 28-32.

9. Петров Н.Н. Аутогенная тренировка для вас. – М.: Центр психологии и психотерапии, 2012.
10. Симонов В.П. Диагностика личности и профессионального мастерства преподавателя. – М.: Международная педагогическая академия, 2010.
11. Тищук Л. І. Творчість як умова особистісного розвитку і підвищення рівня професійної майстерності педагога дошкільного навчального закладу / Л. І. Тищук // Обдарована дитина. - 2016. - № 6. -С.19-25.

Додаткова:

1. Бабіч Н.Д. Практична стилістика і культура української мови. –Л., 2010.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології . – К.: Академвидав, 2014.
- 3 Львова Ю. Л. Творческая лаборатория учителя. – М.. 2011.
4. Мудник А.В. Учитель: Майстерність і натхнення. – К., 2012.
5. Єрмаков І., Пузіков Д. Життєвий проект особистості: від теорії до практики: Практико-орієнтований збірник / За ред. Л. Сохань. – К.: Освіта України, 2007. – 212 с.
6. Хуторской А. Методика личностно-ориентированного обучения. Как обучать всех по-разному?: Пособие для учителя. – М.: ВЛАДОС–ПРЕСС, 2005. – 383 с.
7. Шарко В. Сучасний урок фізики: технологічний аспект: Посібник для вчителів і студентів. – К., 2005. – 220 с.

Нормативні правові документи:

1. Закон України про «Вищу освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>);
2. Закон України «про освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>);
3. «Закон України про наукову і науково-технічну діяльність» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>);

4. «Нова Українська школа» (<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>);

5. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>).

Інформаційні ресурси

1. Науково-технічна революція [Електронний ресурс]. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Науково-технічна_революція (дата звернення: 29.07.2018)

2. Інноваційні педагогічні технології [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ippo.if.ua/index.php/2012-10-23-11-51-07/82-uncategorised/735-111> (дата звернення: 07.10.2019)

3. Як навчати покоління, яке не може зосередитися [Електронний ресурс]. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/vert-cap-47391740?ocid=socialflow_facebook&fbclid=IwAR26Ik7Hgmoj_oqJlD4162DY7d0EJwoHzDgpQ1Nir78Jaukoyxhh9i3nsw

4. Функціональний підхід до створення комп'ютерного підручника http://www.ii.npu.edu.ua/files/Zbirnik_KOSN/7/12.pdf

5. SMARTBook [Електронний ресурс]. URL: <https://www.mheducation.co.uk/smartbook>

6. Mozaik education [Електронний ресурс]. URL: <https://www.mozaweb.com/uk/index.php>

7. SMARTtech [Електронний ресурс]. URL: <https://www.smarttech.com/en>

8. Положення МОН України «Про електронний підручник» [Електронний ресурс]. URL: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/06/Polozhennya-pro-elektronnyj-pidruchnyk.pdf>

9. Положення МОН України «Про електронний підручник» [Електронний ресурс]. URL: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/06/Polozhennya-pro-elektronnyj-pidruchnyk.pdf>